

4661

احکام

کتاب‌آوردی

مصطفی کوهی

نشر معروف

قم خیابان مصلاي قدس پلاک ۶۸۲

صندوق پستی ۱۵۸ ۳۷۱۶۵

تلفن ۴۱ - ۳۲۹۳۹۱۴۰

فقه وزندگی (۵۱) احکام کشاورزی	نام کتاب
مصطفی کوهی	تدوین
ابوالفضل علی دوست	ویراستار
نشر معروف - قم	ناشر
نگارش - قم	چاپ
اول - ۱۳۹۵	نوبت چاپ
۳۰۰۰	تیراژ
۹۷۸۶۰۰۶۶۱۲۷۲۰	شابک
۴۰۰۰۰ ریال	قیمت

فهرست مطالب

۱۱ سخن پژوهشگر

فصل اول: کلیات

۱۷ معرفی کشاورزی

۱۸ مراحل کشاورزی

۱۸ کاشت

۱۹ داشت

۱۹ برداشت

۲۰ اهمیت کشاورزی

۲۱ جایگاه کشاورزان

۲۱ تاریخچه کشاورزی

۳۷ اقسام کشاورزی

۳۷ ۱. کشاورزی واجب

۳۸ ۲. کشاورزی مستحب

۳۹ ۳. کشاورزی حرام

• استفتا	۳۹
محصولات عمده کشاورزی	۴۰
الف) محصولات غذایی	۴۰
۱. غلات (گندم، برنج، جو و ذرت)	۴۰
۲. حبوبات	۴۰
۳. سبزیجات	۴۰
۴. میوه جات	۴۰
ب) نباتات گیاهان عمده صنعتی	۴۱
۱. گیاهان روغنی	۴۱
۲. چغندر قند	۴۲
۳. نیشکر	۴۲
آمار محصولات کشاورزی کشور	۴۳
سطح محصولات زراعی	۴۳
میزان تولید	۴۴

فصل دوم

کشاورزی در قرآن کریم و روایات اسلامی

کشاورزی در قرآن کریم	۴۵
خصوصیات کشاورزی در روایات اسلامی	۴۶
۱. گرانبهاترین گوهر نایاب	۴۸
۲. کشاورزی سفره‌ای گسترده	۵۰
۳. حلال‌ترین و پاکیزه‌ترین کارها	۵۱
۴. بهترین ثروت	۵۱
۵. صدقه بودن محصولات کشاورزی	۵۲

- آداب کشت و زرع ۵۲
۱. رو به قبله بودن ۵۳
۲. پرهیز از بذریاشی و میوه چینی در شب ۵۴

فصل سوم: عوامل رشد کشاورزی

- عوامل معنوی رشد کشاورزی ۵۶
۱. پرداخت زکات ۵۷
- الف) اهمیت پرداخت زکات ۵۹
- ب) احکام شیعی زکات ۵۹
- وجوب زکات غله ۵۹
- استفتا ۶۰
- شرایط وجوب زکات غله ۶۱
- مسئله ۶۱
- زمان وجوب زکات غله ۶۲
- مقدار زکات غله ۶۲
- کسر هزینه های کشت ۶۴
۲. انفاق ۶۴
۳. دعا ۶۶
- عوامل طبیعی رشد کشاورزی ۶۸
۱. خاک ۶۸
۲. آب ۶۸
- استفتا ۷۳
۳. خورشید ۷۵
۴. باران ۷۶
۵. رعایت الگوی کشت مناسب ۷۷

دلائل کمی محصولات کشاورزی ۷۷

۱. گناه ۷۷

۸۰ استغفار عمومی، تنها راه نزول باران

۲. آزمایش الاهی ۸۳

۳. کم فروشی ۸۳

۴. ترک امر به معروف و نهی از منکر ۸۴

۵. کمی اطلاعات و مدیریت ۸۵

فصل چهارم

روش نگهداری محصولات کشاورزی

اهمیت و ضرورت نگهداری محصولات ۸۷

روش نگهداری محصولات در قرآن کریم ۸۸

انواع روش نگهداری محصولات کشاورزی ۸۹

۱. روش های سنتی ۹۰

الف) نگهداری از طریق خشک کردن ۹۰

ب) نگهداری مواد غذایی به روش چل کردن ۹۰

ج) نگهداری مواد غذایی، داخل کاه یا سله و شن ۹۱

ه) نگهداری به طریقه جوشانیدن و غلیظ کردن ۹۱

و) نگهداری مواد غذایی به روش آویزان کردن اغذیه به دیوار یا

سقف ۹۱

ز) نگهداری به وسیله سرکه ۹۱

ح) نگهداری به وسیله نمک ۹۲

ط) نگهداری با استفاده از انبارهای مناسب ۹۲

ی) نگهداری با استفاده از شکر ۹۳

۲. روش صنعتی ۹۳

- ۹۴ الف) سیلوی زمینی
- ۹۴ ب) سیلوی سطحی
- ۹۴ ج) سیلوی هوایی
- ۹۵ مشکلات نگهداری محصولات کشاورزی

فصل پنجم: وظایف حکومت اسلامی

- ۹۶ یکی به کشاورزان
- ۹۷ تحقیقات مالیاتی
- ۹۹ به کارگزاران افراد امین و کارشناس
- ۹۹ آموزش کشاورزان
- ۱۰۰ خرید و قیمت گذاری
- ۱۰۲ عدم واردات بی رویه محصولات کشاورزی
- ۱۰۳ حمایت از صنایع بخش کشاورزی
- ۱۰۴ اعطای وام بدون بهره
- ۱۰۴ جبران خسارات
- ۱۰۵ حمایت از تعاونی های بخش کشاورزی
- ۱۰۵ نقش کشاورزی در توسعه اقتصادی
- ۱۰۷ ۱. تامین غذا
- ۱۰۸ ۲. خود کفایی
- ۱۰۹ ۳. اشتغال زایی
- ۱۱۰ ۴. ارز آوری

فصل ششم: احکام کشاورزی

- ۱۱۱ رعایت نوبت آب کشاورزی
- ۱۱۱ • استفتا
- ۱۱۳ حق مازّه

- ۱۱۴..... سدّ معبر
- ۱۱۵..... ادای فريضه روزه در روزهای گرم
- ۱۱۶..... • استفتا
- ۱۱۸..... زراعت در قبرستان
- ۱۱۸..... • استفتا
- ۱۱۸..... تربیت سگ
- ۱۱۸..... خمس کشاورزی
- ۱۱۹..... احکام خمس کشاورزی
- ۱۱۹..... ۱. سال خمس کشاورزی
- ۱۲۰..... • استفتا
- ۱۲۰..... ۲. خمس زمین های کشاورزی
- ۱۲۱..... • استفتا
- ۱۲۳..... ۳. خمس باغداران
- ۱۲۴..... ۴. خمس بذر
- ۱۲۵..... ۵. خمس سود کشاورزی
- ۱۲۵..... ۶. خمس ابزار و آلات کشاورزی
- ۱۲۶..... مزارعه
- ۱۲۷..... ۱. شرایط صحت مزارعه
- ۱۳۰..... مساقات
- ۱۳۰..... ۱. مساقات در اصطلاح
- ۱۳۱..... ۲. شرایط مساقات
- ۱۳۱..... ۳. صیغه مساقات
- ۱۳۱..... خرید و فروش زرع و میوه ها
- ۱۳۴..... غصب و تصرف مزارع دیگران
- ۱۳۷..... ۱. غصب بذر و شاخه درخت
- ۱۳۸..... ۲. غصب زمین های کشاورزی

۱۴۰		احتکار
۱۴۱		موارد احتکار
۱۴۲		شرایط احتکار
۱۴۳		مغارسه
۱۴۵		اجاره
۱۴۶		احیای موات
۱۴۶		۱. احیای زمین های موات
۱۴۷		۲. احیای نهرها و چاه ها
۱۴۷		شرایط احیا
۱۵۰		بیع مزاجنه
۱۵۱		شراکت
۱۵۱		تدلیس در محضات کشاورزی
۱۵۲		ارث زمین های کشاورزی
۱۵۲		• حکم ارث زوجه از زمین های کشاورزی
۱۵۲		شغل خرید و فروش گندم و جو

فصل هفتم: درختکاری و نهال کاری

۱۵۴		• استفتا
۱۵۴		فواید درختکاری
۱۵۶		۱. ایجاد سلامتی و آسایش
۱۵۶		۲. بهبود کیفیت آب و خاک و هوا
۱۵۷		۳. استفاده از میوه درختان
۱۵۷		درخت دارای محصول
۱۵۹		شیوه نهال کاری
۱۵۹		احکام قطع درختان
۱۶۱		• استفتا

کراهت فروش باغ ۱۶۴

فصل هشتم: موانع و مشکلات کشاورزی

۱. خشکسالی ۱۶۶

۲. کوچک بودن اراضی زراعی ۱۶۷

۳. بالا بودن هزینه تولید ۱۶۸

۴. پایین بودن قیمت محصولات کشاورزی ۱۶۹

راهکارها و پیشنهادها ۱۷۱

۱. اطلاع رسانی شفاف در بازار ۱۷۱

۲. استفاده از صنایع تبدیلی ۱۷۱

آفات محصولات کشاورزی ۱۷۲

استفاده از سموم مخددها، شیمیایی ۱۷۲

کشاورزی طبیعی ۱۷۴

فصل نهم: قوانین مدنی کشاورزی

قوانین آب در کشاورزی ۱۷۸

اراضی قابل واگذاری برای کشاورزی ۱۸۱

قوانین حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها ۱۸۳

کتابشناسی ۱۸۵

مقاله شناسی ۱۸۶

فهرست منابع ۱۸۷

سخن پژوهشکده

فقه و زندگی و سبک زندگی اسلامی
 اسلامی شدن زندگی اجتماعی در مرحله شناخت،
 مستلزم سه گام است:
 شناخت معروف و منکر در فعالیت های فردی و روابط
 انسان و خداوند عزوجل؛
 شناخت معروف و منکر در حوزه روابط اجتماعی و
 معاملات اقتصادی؛
 شناخت معروف و منکر در روابط دولت و ملت.
 در گام اول فعالیت های فقهی، اخلاقی پژوهش های
 اخلاق مدار فراوانی توسط عالمان و محققان پدید آمده و
 اصلاح و تقویت روابط عبادی، عقیدتی و معرفتی انسان با
 خداوند متعال را مورد توجه قرار داده است.

گام دوم؛ یعنی شناخت معروف و منکر در روابط اجتماعی و معاملات اقتصادی، کاری است که با وجود برخی از آثار علمی و پژوهش‌های ارزشمند پانگاه تخصصی به هر صنف مورد توجه قرار نگرفته است. سلسله کتاب‌های «فقه و زندگی» به پژوهش و نگارش در حوزه اصناف خاص توجه دارد و باید‌ها و نبایدهای فقهی و اخلاقی و آداب اسلامی، سراسر اتحادیه صنفی و دست‌اندرکاران مشاغل مختلف تولیدی، توزیعی، و خدماتی را محور پژوهش و نگارش و اطلاع‌رسانی خویش می‌داند.

گام سوم در شناخت معروف و منکر به روابط مردم و حکومت‌ها اختصاص دارد. اسلامی شدن روابط دولت و ملت بالاترین گام به سوی رضای خداوند متعال محسوب می‌شود و در سایه پیروی از رهبر الهی و تسلیم دولت و ملت در برابر قوانین قرآن و عترت امکان‌پذیر است.

در حدود سال‌های ۱۳۷۲ شمسی با آغاز فعالیت‌های ستاد امر به معروف و نهی از منکر طرح پژوهش «فقه و زندگی» توسط جناب حجة الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمد حسین فلاح زاده، پی‌ریزی شد. هدف طرح، تألیف و تدوین مجموعه کتاب‌هایی در زمینه آداب و احکام اسلامی برای اصناف و مشاغل گوناگون اقتصادی و بازاریان

کشور بود. با هماهنگی این دو نهاد فرهنگی تألیف حدود بیست جلد از این مجموعه در سال‌های آغاز کمک خوبی به بازاریان متدین در زمینه شناخت احکام شرعی و حلال و حرام مشاغل بشمار می‌رفت. اما مثل بسیاری دیگر از طرح‌ها این کار هم به دلایل مختلف ناتمام ماند و در زمینه احکام فقهی بسیاری اصناف اثری فراهم نیامد.

ضرورت اسلامی شدن بازار، علاقه بسیاری از کسبه محترم در بخش‌های تولید و توزیع و خدمات و پیگیری دبیر محترم ستاد امر به معروف و نهی از منکر حجة الاسلام والمسلمین زرگر ام‌عنه‌العالی سبب احیای مجدد این طرح پژوهشی کاربردی در سال ۱۳۹۳ ش شد و تألیف و تدوین کتبی دیگر در زمینه فقه اصناف در دستور کار پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر قرار گرفت.

در سال‌های آغازین، این پژوهش‌ها با هدایت حمایت ستاد و نظارت علمی و فقهی برادران گرامی حاج محمد محمد حسین فلاح زاده و محمود مهدی پور شکار گزینت و بیست و چند دفتر از آن فراهم آمد. اینک بار دیگر پس از حدود چهارده سال، این کار ناتمام و بر زمین مانده به توفیق الهی و نظارت جناب حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج سید محمد تقی علوی و همکاری گروهی از فضیلاي حوزه

علمیه قم در پژوهشکده امر به معروف پیگیری می شود. همیشه اصناف محترم و صاحبان مشاغل در انجام وظیفه خود نیاز به احکام و قوانین الهی دارند و لازم است معروف و منکرات صنفی را بشناسند. تحولات صنفی و دگرگونی ها در حوزه کسب و کار سبب می شود که احکام براساس نیازهای روز مورد بازنگری فقهی و علمی قرار گیرد. تفقه و اجتهاد جدید ضرورت یابد. از این رو بار دیگر با استفاده از فتاوی مراجع بزرگوار تقلید و قوانین مصوب شورای نگهبان موضوعات کار نشده در برنامه پژوهشی قرار گرفت و بیست اثر جدید تحقیق و تولید شد. عناوین پژوهش های سال ۱۳۹۳ به شرح است:

احکام صنف طلا و جواهر

احکام تلفن همراه

احکام بازی های رایانه ای

احکام صنف اتوبوس رانی

احکام صنف فرش و تابلو فرش

احکام صنف کیف و کفش (سراجان)

احکام صنف ماهی فروشان

احکام صنف ناشران

احکام صنف پوشاک

احکام صنف نانوایان
 احکام صنف رایانه و اینترنت
 احکام صنف پرندگان و پرنده فروشان
 احکام صنف اغذیه فروشان
 احکام صنف پارک‌ها
 احکام عمومی کسب و کار
 احکام صنف قهوه‌خانه‌ها
 احکام صنف الکتریکی
 احکام صنف عطاری و دارو گیاهی
 احکام صنف لوازم آرایشی و تصویری
 احکام بیمه‌ها

این دفتر از فقه و زندگی که به تلاش برادر گرامی
 حجة السلام والمسلمین مصطفی درویشی پدید آمده به
 احکام کشاورزی اختصاص یافته است و امیدواریم
 محققان و دست اندرکاران محترم با ارائه تجارب و مسائل
 شرعی خویش ما را در تکمیل این اثریاری کنند.

با درخواست توفیق از خداوند دانا و توانا ویاری محققان
 حوزوی و همراهی اصناف کشور، بسیج اصناف و مسئولان
 ستادهای امر به معروف، می‌توان به سوی اسلامی شدن
 بازار، آرامش روانی جامعه، کاهش جرم و تخلفات اقتصادی

و کسب رضای حضرت حق گام‌هایی بلندتر برداشت.
 امیدواریم با شناخت احکام الهی در تمام بخش‌ها و
 اجرای آن در زندگی فردی و اجتماعی و در سایه فقه ناب
 اسلامی و با هدایت حضرت بقیه الله عجل الله تعالی فرجه الشریف، توحید و
 عدالت در سراسر عالم حاکم گردد. ان شاء الله.

قم پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر

خیابان سمیه کوچه ۱۲ پلاک ۳۵۵

fmaroof.ir

info@fmaroof.ir

www.ketab